

200-річчя Миколи Гоголя в Ніжинській вищій школі

10 квітня 2009 року в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя відбулися урочистості з нагоди 200-літнього ювілею випускника Ніжинської вищої школи, письменника зі світовим ім'ям Миколи Гоголя.

З нагоди ювілею до університету завітали голова Чернігівської облдержадміністрації Володимир Хоменко, заступник Міністра освіти і науки України Тарас Фініков, директор інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України академік Микола Жулинський, народний депутат України Віталій Корж, Радник Посольства Російської Федерації в Україні, керівник Російського центру науки і культури в Україні Віктор Богач та ін.

Програма святкування включала відвідування музеїв університету, презентацію семитомного видання творів Гоголя українською мовою, а також книги професорів Самойленка Г.В. «Музей Н.Гоголя в Нежині» та Ковальчука О.Г. «Гоголь: буття і страх»; відкриття оновленої картинної галереї, фотографування та покладання квітів до першого у світі пам'ятника М.В.Гоголю у сквері Гоголя. Урочистості продовжилися театралізованим заходом, під час якого кращі колективи та виконавці університету і міста вітали гостей та демонстрували їм свою майстерність.

Відсутністю пафосу, щирим захопленням постаттю талановитого самобутнього письменника відзначалися промови усіх, хто виступав з вітальним словом на цьому святі.

200-літній ювілей Миколи Гоголя – подія знакова, як для нашого університету, так і для всієї України в цілому. І цю дату спільнота нашого університету відзначила гідно.

Калейдоскоп новин

20 березня 2009 року в Переяслав-Хмельницькому державному університеті імені Г.С.Сковороди відбувся Всеукраїнський конкурс наукових студентських робіт у галузі педагогічної науки (у тому числі педагогічна і вікова психологія). Студентка фізико-математичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Яна Калашник (науковий керівник – професор Коваленко Є.І., завідувач кафедри загальної та соціальної педагогіки і соціальної роботи) отримала диплом II ступеня.

31 березня 2009 року в Івано-Франківському національному медичному університеті відбувся Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технологічних і гуманітарних наук 2008/2009 н.р. У номінації «Клінічна медицина» дипломом III ступеня нагороджено студентку природничо-географічного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Ніна Андріїв (науковий керівник – доцент кафедри біології Качалка О.В.).

2 квітня 2009 року відбулося засідання Вченої ради університету, на порядку денному якої розглядалося питання «Підсумки фінансово-господарської діяльності університету в 2008 році». Вчена рада прийняла рішення з обговорених питань.

З 6 по 10 квітня 2009 року в Одесі проходив II тур Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Музичне мистецтво». В олімпіаді взяли участь близько 50 студентів з різних куточків України.

Дипломом лауреата олімпіади нагороджений студент факультету культури і мистецтв Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Руденко Сергій (клас старшого викладача кафедри вокально-хорової майстерності В.М.Курсона).

З 7 по 9 квітня 2009 року в Харкові відбувся II тур Всеукраїнської студентської олімпіади з історії, у якій взяли участь і студенти Гоголівського вузу. Команда НДУ у складі студентів історико-юридичного факультету Стешица Олександра та Железка Романа посіла друге командне місце.

10 квітня 2009 року в Переяславі-Хмельницькому пройшов II тур Всеукраїнської студентської олімпіади з географії серед класичних вузів. Студент природничо-

географічного факультету Черевко Олексій в особистому заліку посів III місце. Команда нашого університету в складі студентів природничо-географічного факультету Черевка Олексія та Цигури В'ячеслава посіла II місце у командному заліку.

Медаль «Микола Гоголь»

З нагоди 200-річчя Миколи Гоголя у Ніжинській вищій школі встановлено відзнаку Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя – медаль «Микола Гоголь».

Медаллю «Микола Гоголь» відзначаються заслуги працівників Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, інших громадян України та іноземних громадян, які домоглися значних успіхів у навчально-виховній і науковій роботі, внесли вагомий вклад у справу підготовки висококваліфікованих кадрів для Української Держави, у розвиток науки, освіти і культури.

Також рішенням спільного засідання ректорату та профкому працівників університету від 02 квітня 2009 року медаллю «Микола Гоголь» нагороджений університетський музей М.В.Гоголя за активну культурно-просвітницьку діяльність, популяризацію життєвого шляху і творчості Миколи Васильовича Гоголя та на відзначення 200-річчя від дня народження письменника.

Згідно з рішенням спільного засідання ректорату та профкому працівників університету від 02 квітня 2009 року медаллю «Микола Гоголь» за вагомий внесок у дослідження життєвого шляху та творчості М.В.Гоголя нагороджені такі педагогічні працівники університету:

- Арват Нінель Миколаївна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської мови та перекладу;
- Жаркевич Наталія Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури та історії культури;
- Ковальчук Олександр Герасимович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури;
- Михед Павло Володимирович, доктор філологічних наук, професор, директор Гоголезнавчого центру університету;
- Самойленко Григорій Васильович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури та історії культури;
- Якубіна Юлія Василівна, старший викладач кафедри світової літератури та історії культури;
- Михальський Євген Миколайович, доцент, кандидат філологічних наук.

Присвячується Білій Аллі Степанівні

Літній тихий день. Післяобідній неіснуючий відпочинок пройшов. Заходить покупець. Я відразу звернула на неї увагу, тому що вона була дуже незвичайна. Відразу згадався образ янголятка з картинки. Її очі випромінювали радість і доброзичливість. Посмішка була заразлива. Так хотілося просто й весело посміхнутися у відповідь. Вона була схожа на справжню леді, яка живе в нашій столітті...

Це одна з перших зустрічей із дивовижним викладачем з Ніжинського університету імені Миколи Гоголя. Моя мама пізніше розповідала про Аллу Степанівну, про те, що вона буде викладати в мене, коли буду вчитися на російському відділенні.

Прошло кілька років. За цей час я більше дізналася про Аллу Степанівну. Скільки людей, стільки й відповідей на питання про те, яка вона, як людина. Але майже всі навколо погоджувалися з думкою про неї як про викладача – чудесний педагог, який дійсно вчить, у якого можна чимало навчитися.

У Алли Степанівни життя було не дуже солодким. Багато чого довелося пережити на нелегкому життєвому шляху, але завжди при цьому вона викладалася на всі сто, щоб досягти успіху і поставлених цілей. І як викладач Алла Степанівна багато чого зробила. Особливо в Ніжині.

Більш 30-ти років Алла Степанівна віддала Ніжинській вищій школі. У її кар'єрі ми бачимо найрізноманітніші моменти: починаючи від асистента, вона дійшла до доцента й була також деканом (1981 – 1987). З історії нашого факультету філології можна довідатися, що ці роки були дуже цікаві. У період до 1989 року готувалися кадри з Узбекистану й Казахстану. І ці студенти настільки полюбили Україну й університет у Ніжині, що й донині називають себе «Ніжинським братством». А також вони постійно підтримують зв'язок з викладачем кафедри російської мови – Білою Аллою Степанівною.

Але не тільки у викладанні знаходить себе Алла Степанівна, але й у науці, зокрема лінгвістиці. Її цікавлять лексика, термінологія, семіотика й багато чого іншого. Завдяки її науковій діяльності й невтомності виходять статті й роботи (яких налічується вже більш 150-ти): «Из наблюдений над социально-экономической лексикой в русском и украинских языках в советскую эпоху», «Заимствование украинских общественно-политических слов и терминов русским языком», «Лексико-семантические украинизмы в современном русском языке», «Социальное пространство в художественном тексте (языковые концепты)», «О роле средств массовой информации в процессе межкультурной коммуникации», «Современная языковая личность в условиях межкультурной коммуникации», «Белорусы в Украине: страницы из истории Нежинского университета» і багато інших.

Також потрібно згадати й постійну активність Алли Степанівни в різноманітних наукових конференціях, які проходять не тільки в Україні, але й у Росії, Білорусі. І це чудово. Адже постійний ентузіазм допомагає зацікавлювати інших викладачів різних кафедр у цих конференціях, а це зближує колективи.

Але найголовніший колектив у її житті – це її родина: її син, невістка й онуки. Вони – дуже гарні люди. Адже діти – це відображення батьків. Тому ми можемо сказати, що Алла Степанівна – справжній педагог, якого так часто нам описують у художній літературі,

пресі: не тільки може навчити, показати й розповісти, але й виховувати прикладом власного життя.

Життя йде, усі навколо змінюється. Але хотілося б, щоб Біла Алла Степанівна завжди залишалася таким же справжнім ангелом, чудесним педагогом, незвичайною жінкою й просто леді, якою вона зараз є.

Підготувала Jamirra L.Raven

ТВОРИ ГОГОЛЯ УКРАЇНСЬКОЮ

Нещодавно побачили світ перші три томи із зібрання творів Миколи Гоголя в семи томах українською мовою (К., Наукова думка, 2008).

Поява нового україномовного видання до 200-літнього ювілею письменника зобов'язана замовленню Держкомітету телебачення та радіомовлення України за програмою «Українська книга».

Видання підготовлене Інститутом літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України і містить кращі переклади українською мовою художніх, літературно-критичних, публіцистичних та духовних творів письменника.

Долучилися до підготовки семитомника науковці Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. До складу редакційної колегії входить, як заступник голови, відомий український гоголезнавець, доктор філологічних наук, завідувач відділу слов'янських літератур Інституту літератури НАН України П.В.Михед – керівник Гоголезнавчого центру університету.

Його перу належить ґрунтовна передмова «Микола Гоголь – апостол живих душ», яка дозволяє читачеві по-новому поглянути на страдницький шлях письменника, зрозуміти його світосприйняття, ідею апостольського служіння співвітчизникам, готовність «словом, очищенням вивести Русь на вершину найкращої християнської держави» (М. Жулинський).

До перших трьох томів увійшли україномовні переклади ранніх творів Гоголя: збірки повістей «Вечори на хуторі біля Диканьки», повісті «Миргород», комедії «Ревізор» та «Одруження» в перекладах А.Хуторяна, М.Рильського, І.Сенченка, С.Васильченка, П.Панча, Д.Бобиря та ін.

П.В.Михед – упорядник перших трьох томів, співавтор коментарів (до I та II томів разом з Т.В.Михед, доктором філологічних наук, професором кафедри світової літератури та історії культури університету).

До видання подано бібліографічні списки, які розкривають історію та хронологію українських перекладів творів Гоголя, знайомлять читача з іменами перекладачів, серед яких немало знаменитих: Олена Пчілка, С.Васильченко, М.Рильський, М.Зеров, О.Вишня та ін.

Видання виконане на високому поліграфічному та художньому рівні, ілюстроване. На фронтисписі обкладинки та розвороті титульного листа кожного тому вміщено кольорові портрети Гоголя художників Ф.А.Моллера та О.Г.Венеціанова.

Маючи нове україномовне видання творів М.Гоголя, яке буде розповсюджуватися бібліотеками України, – усі шанувальники творчості письменника зможуть долучитися до її життєдайних джерел.

Людмила Литвиненко, головний бібліотекар

Музей Гоголя в Ніжині

Плідно працює, як гоголезнавець, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури та історії культури Г.В.Самойленко.

У його науковому доробку фундаментальні дослідження та численні наукові розвідки про Ніжинську вищу школу, як феномен української освіти, що дала Україні та світові видатних діячів науки, літератури та культури.

Є закономірним те, що в стінах колишньої Гімназії, а зараз університету існує музей Гоголя, започаткований 1909 року, у зв'язку з відзначенням 100-річного ювілею геніального письменника.

У книзі професора Г.В.Самойленка «Музей Гоголя в Нежині» на багатому документальному та фактографічному матеріалі простежено історію створення музею, збору експонатів, формування експозиції та інтер'єру.

Запрошуючи читача в подорож музеєм, автор відтворює атмосферу життя міста, навчання в Гімназії, де формувався, як особистість, майбутній письменник.

Зараз, це один з найкращих музеїв Гоголя в Україні, з безліччю унікальних експонатів, продуманою експозицією, старовинними меблями, художніми і скульптурними портретами письменника, численними рідкісними фотосвітлинами.

Прочитавши книгу, читач познайомиться з експозиціями, присвяченими ніжинському періоду життя: навчання Миколи Гоголя, його літературними заняттями, захопленням театром, музикою, живописом, дізнається про коло товаришів-гімназистів.

Окрема експозиція присвячена останньому року перебування Гоголя в Гімназії, коли розслідувалася «справа про вільнодумство». Серед інших експонатів, тут демонструється картина художника О.Шкурка «Справа про вільнодумство», на якій зображено Гоголя-гімназиста на допиті. Відомо, що він тримався мужньо і не свідчив проти своїх улюблених професорів.

Завершальна експозиція музею зосередить читача на творчому шляху геніального письменника, який здобув світову славу.

Автор підкреслює, що попри всі історичні катаклізми ХХ століття (революція, війни, розрухи, голод) музей повсякчас збагачувався новими експонатами. Г.В.Самойленко добрим словом згадує багатьох колишніх співробітників музею Гоголя, самовіддана праця яких слугувала його розвитку та розбудові

Людмила Литвиненко, головний бібліотекар

ЗА ПОКЛИКОМ ДУШІ І СЕРЦЯ *(До ювілею професора Л.І.Коломієць)*

Середина березня – весняна пора, коли в природі все оживає, пробуджуючись від зимового сну, радіє сонцю, світлому і високому небу, першим проліскам... Саме такої життєствердної пори народилася Лідія Іванівна Коломієць.

17 березня 1929 року в селі Рябухине, тепер Нововодолазького району на Харківщині в селянській родині з'явилася кароока дівчинка, яка закарбувала незабутні враження від тепла батьківської хати, сільського босоногого дитинства, пахоців трав, шелесту житніх колосків. Тут Лідія Іванівна отримала перші уроки добра, справедливості та великого-превеликого працелюбства. Тут відчула вона і велику жагу до навчання.

Дитинство Лідії Іванівни припало на гірке довоєнне, лихоліття війни і голодні та холодні повоєнні роки, воно було вщерть наповнене щоденною копіткою працею. Тато пройшов війну від початку до кінця, а дві сестрички і мама, яка щоденно працювала в радгоспі «Червоний велетень» на польових роботах, добре пізнали безмежжя бурякових рядків, норми картоплі й буряків, які доводилося обробляти їхній матері, як і іншим жінкам села, і всю важку селянську працю. Пережити треба було в ці періоди підліткові і юнці багато надто ж таки важкого. Дотепер Лідії Іванівні найсмачнішою видається пшоняна каша, яка «підійшла гіркою».

У червні 1944 року Лідія Іванівна закінчила Рябушанську НСШ. У школі її улюбленими навчальними предметами були українська мова і література, тому з 1944 року дівчина розпочала навчання на підготовчих курсах у Харківському педагогічному інституті імені Г.С.Сковороди. Навчалася там до 1946 року, екстерном склала екзамен за середню школу (в СШ № 6 м. Харкова).

У справжній широкій світ знань і наукових захоплень Лідія Іванівна увійшла у вересні 1946 року, коли стала студенткою філологічного факультету Харківського педагогічного інституту імені Г.С.Сковороди. Здібну і винятково сумлінну студентку зразу помітили викладачі і дали рекомендацію для вступу до аспірантури, тому рік закінчення вузу – 1950 – збігається з початком навчання в аспірантурі на кафедрі української мови Харківського державного університету. Швидкоплинні й незабутні аспірантські три роки були не тільки переповнені творчими науковими пошуками та спілкуванням з талановитими мовознавцями, а й позначені сумлінною вчительською працею у СШ РМ № 10 м. Харкова,

а згодом і викладацькою діяльністю на неспеціальних (нефілологічних) факультетах Харківського державного університету, де Лідія Іванівна викладала українську мову.

Після закінчення аспірантури в січні 1954 року Лідія Іванівна успішно захистила кандидатську дисертацію на тему «Мова українських грамот XIV-XV століть» і в свої 25(!) років стала наймолодшим в Україні кандидатом філологічних наук. Справжню викладацьку діяльність Лідія Іванівна розпочала на Закарпатті – в Ужгородському педагогічному інституті, згодом Ужгородському державному університеті. Спочатку як старший викладач, потім доцент кафедри української мови. Та незабаром знову рідний Харків покликав молодого кандидата. У 1955 році Лідія Іванівна повертається до Харківського державного університету на кафедру української мови, на якій працює до вересня 1964 року.

У творчій біографії Лідії Іванівни (краще сказати – дружній родині мовознавців) вересень 1964 року став знаменним:

Майбороди вирушили до чарівного чернігівського краю, до Ніжинського педагогічного інституту імені Миколи Гоголя і розпочали, як виявилось пізніше, досить плідну тридцятирічну наукову та навчально-виховну діяльність на кафедрі української мови (1964-1994 роки).

У Ніжинському педагогічному інституті Лідія Іванівна сумлінно працює на посадах доцента, професора. Тут чітко і виразно виявилися нові особливості наукового таланту дослідниці – захоплення історичною фразеологією. Ґрунтовні напрацювання, концептуальні студії в цій царині, сформульовані й обґрунтовані теоретичні спостереження й висновки Л.І.Коломієць стали основою для докторської дисертації – «Фразеологія української мови другої половини XVI – першої половини XVII століть: Генезис і стилістичне використання», – яку вона блискуче захистила в 1979 році.

Після захисту докторської дисертації у 1979 році Лідію Іванівну обрано на посаду завідувача кафедри української мови, вона одержує диплом, що підтверджує присуджений спеціалізованою вченою радою науковий ступінь доктора філологічних наук, а в 1981 році – атестат про присвоєння вченого звання професора.

Тривалий час ювілярка була головою наукової ради товариства «Знання» на філологічному факультеті, членом групи народного контролю інституту, входила до складу спеціалізованої ради по захисту кандидатських дисертацій у Київському та Харківському університетах, членом всеукраїнської асоціації україністів.

Здобутки навчально-методичної роботи в Ніжинському педагогічному інституті Л.І.Коломієць втілює в різноманітних публікаціях (підручниках, посібниках, статтях, методичних рекомендаціях тощо). Професор Л.І.Коломієць є співавтором колективної п'ятитомної праці «Сучасна українська літературна мова: Морфологія» (розділи «Прислівник», «Сполучник», «Частки» (1969 р.)), у співавторстві; а також підручників та посібників зі старослов'янської мови та історичної граматики («Збірник вправ з старослов'янської мови» (1962 р., у співавторстві), «Історична граматика української мови: Збірник вправ» (1988 р., у співавторстві).

Діапазон наукових інтересів Л.І.Коломієць у цей період теж досить широкий. Її цікавлять сучасні та історичні явища: питання етимології, семантики, мови творів письменників, а також проблеми української мови та методики її викладання у вузі та в школі. Проте основна увага професора зосереджена передусім на історії мови. Провідною темою її досліджень було і залишилося фразеологічне багатство української мови, про що свідчать праці: «Історична фразеологія» – розділ «Фразеологія XIV-XVст.ст. Народнорозмовна і книжна фразеологія XVI – XVIII ст.» у книзі «Історія української мови: Лексика і фразеологія» (1983 р.); «З фразеології української ділової писемності XIV-XVст.», «О фразеологических сочетаниях языка украинских актов XIV-XV веков», «Уваги до історичної фразеології у рукописній спадщині О.О.Потебні» та багато інших.

У Ніжинському педагогічному інституті Лідія Іванівна на високому рівні читає низку мовознавчих дисциплін. Крім улюблених – предметів історико-лінгвістичного циклу, – професор розробляє і викладає сучасну українську літературну мову, керує науковою роботою студентів, постійно працює над удосконаленням своєї педагогічної майстерності, передає свій досвід молодим колегам, які поповнили склад кафедри саме в період, коли колектив очолювала Лідія Іванівна. На кафедрі розпочали свою трудову діяльність кращі випускники-відмінники Ніжинського педагогічного інституту, учні ювілярки (Пашенко (Сірик) Валентина Михайлівна, Вакуленко (Шелемеха) Галина Михайлівна, Зінченко Станіслав Віталійович, Пугач Валентина Миколаївна, Бережняк Валентина Миколаївна, Олефіренко (Пасік) Надія Михайлівна, Бондаренко Алла Іванівна, Клипа Наталія Іванівна, Жук Тетяна Василівна, Топтун Володимир Михайлович), а також обраний за конкурсом доцент Чирва Гарік Михайлович та випускники інших вузів України (Лукач Світлана Панасівна, Бойко Вікторія Миколаївна, Бойко Надія Іванівна, Давиденко Лариса Борисівна).

Лідія Іванівна тривалий час очолювала науково-методичний семінар мовознавчих кафедр, підтримувала й допомагала тим, хто ще у студентські роки прилучався до науково-дослідної праці. Плідна наукова діяльність Л.І.Коломієць уможливила відкриття аспірантури на кафедрі української мови Ніжинського педагогічного інституту.

Таким науковим лідером був і дорогий, і незабутній чоловік Лідії Іванівни – Анатолій Васильович Майборода, кандидат філологічних наук, професор. Без виплеканих ними учнів кафедра української мови (та не тільки мови, а й методики викладання української мови та літератури) не мала б сьогодні такого рясного грона кандидатів наук, не змогла б реалізовувати великі творчі задуми й вибудовувати такий важливий і необхідний у викладацькій праці і справжній науці зв'язок поколінь.

Уся сукупність життєвих, викладацьких і наукових доріг Л.І.Коломієць досить значна і вагома. Лідія Іванівна і зараз працює на кафедрі української мови Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Талановитий учений і педагог професор Л.І.Коломієць і сьогодні добрий наставник і приклад для молоді, вона підтримує й розвиває нові ідеї, сприяє впровадженню сучасних методів і форм у навчальний процес. Донька Оксана і син Олексій – кандидати філологічних наук, професори кафедр різних вищих навчальних закладів України – обрали дорогу славних батьків-мовознавців.

Побажаймо вельмишановній і дорогій ЛІДІЇ ІВАНІВНІ КОЛОМІЄЦЬ доброго здоров'я, щастя, нових творчих набутоків і многая літа!

Надія Бойко,
*доктор філологічних наук,
професор,
завідувач кафедри української мови*

«Микола Гоголь в історичному і філологічному аспектах»

До 200-ї річниці від дня народження Миколи Гоголя Історичним науково-дискусійним клубом спільно з студентською радою історико-юридичного факультету було проведено розширене засідання на тему «Микола Гоголь в історичному і філологічному аспектах». Дискусійний клуб відкрив декан історико-юридичного факультету Л.М.Мицик.

Проблемою обговорення дискусійного засідання стала діяльність Миколи Гоголя як історика, автора концепції історії України, антрополога і методиста викладання історії. Вивчення діяльності Миколи Гоголя в історичному аспекті була зумовлена відсутністю дослідження присвяченим аналізу творів як художніх так і публіцистичних у яких висвітлюються історичні аспекти європейської історії й історії України зокрема.

Вступну доповідь «Микола Гоголь в історичному аспекті» коротко подаємо в тезовому вигляді. Миколи Гоголь певний час працював професором Петербурзького університетом і викладав історію. Перші його лекції з історії Європи були дуже цікавими, змістовно наповнені і легкі для сприйняття. Пізніше Микола Гоголь разом із своїм товаришем Михайлом Максимовичем вирішили спільно написати «Історію Малоросії» – тобто «Історію України». З початком Історії України Миколи Гоголя можемо познайомитися «Взгляд на составление Малороссии». Характерною особливістю цього погляду є розмежування історії Русі після утворення Золотої Орди 1240 року. На думку Миколи Гоголя з цього часу постає дві Русі: Татарська Русь або Московська і литовська Русь: И вот южная Россия, под могущественным покровительством литовских князей, совершенно отделилась от северной. Всякая связь между ими разорвалась; составились два государства, называвшиеся одинаким именем – Русью. Одно под татарским игом, другое под одним скипетром с литовцами. Но уже сношений между ими не было. Другие законы, другие обычаи, другая цель, другие связи, другие подвиги составили на время два совершенно различные характера. Каким образом это произошло, — составляет цель нашей истории» [Гоголь Н. Собрание сочинений. В 7-и томах /Под. общ. ред.С. Машинского, М. Харченко. Т.6. Статьи. – М.: «Худож. лит». – 1978. – С. 57].

Концепція про утворення двох Русей, а відповідно і двох різних державностей знаходить своє продовження в науковій спадщині доктора правознавства Донцова Дмитра, українських юристів. У шеститомному виданні «Антологія української юридичної думки» другий том присвячений Руській правді як джерелу права. І що властиво зберігається поділ на норми прав саме після золотої орди: руська правда знаходить своє продовження в Литовських статутах, московські судебники формуються під золотоординським впливом. Спеціалізоване трьохтомне дослідження Статути Великого князівства Литовського 1529 року юридичними нормами підтверджують твердження Миколи Гоголя про дві Русі. Методологія Михайла Максимовича української державності після «падіння великокняжої самостійності» має такий вигляд: татарський період 1240 – 1320 роки; литовський період

1320 – 1569 роки; і т.д. можна тільки передбачати і уявляти, в яку фундаментальну працю з історії України могла перерости співпраця двох вчених-істориків, українознавців.

Другим аспектом, що має безпосереднє значення до історичної науки була антропологія. У художніх історичних романах Миколи Гоголя як наприклад «Тарас Бульба» дається зовнішній опис персонажів, при чому звертається увага і на характер людини – взаємозв'язок тілобудови людини з характером і місцем людини в природі і суспільстві. Опис персонажів настільки яскравий, що подібні описи з'являються лише наприкінці XIX початку XIX століття в роботах видатних антропологів і расологів. Підставами розглядати антрополого-етнічний склад українців стало Миколи Гоголя: «И вот составилися народ, по вере и месту жительства принадлежащие к Европе, но между тем по образу жизни, обычаям, костюму совершенно азиатский, – народ в котором так странно столкнулись две противоположные части света, две разносторонние стихии: европейская осторожность и азиатская беспечность, простодушие и хитрость, сильная деятельность и величайшая лень и нега, стремление к развитию и усовершенствованию – и между тем, желание казаться пренебрегающим всякое совершенство» («Взгляд на составление Малороссии») [Гоголь Н. Собрание сочинений. В 7-и томах / Под. общ. ред. С. Машинского, М. Харченко. Т.6. Статьи. – М.: «Худож. лит». – 1978. – С. 62].

Цікаво, що про немонолітну сутність антрополого - етнічного складу говоритимуть пізніше і виокремлять такі елементи українського народу: західноєвропейський (хліборобські традиції) тип поширений у Західній Європі власне автентична складова українців; середземноморський (торгівельні традиції) тип, який прийшов на територію Наддніпрянщини внаслідок грецької колонізації; східний тип і відповідно східні традиції, який з'явився на нашій території саме після татарської навали; північний тип (варязький) елемент який з'явився в структурі українського народу з приходом варягів для впорядкування життя на Русі. Миколи Гоголя як історик бачив шляхи формування народів і ментальностей, розумів значення території сучасної України у трансконтинентальному масштабі.

Третя теза доповіді про історичний аспект у діяльності Миколи Гоголя стосувався методики вивчення і викладання історії. З програмним викладом історії можна ознайомитися через такі роботи Миколи Гоголя «Программа университетских лекций по истории средних веков», «О преподавании всеобщей истории», «О средних веках», «Вселенная, или история и описание всех народов, их религий, нравов, обычаев и пр..», «Мысли о географии».

Сутність методичного підходу Миколи Гоголя у вивченні і викладанню історії полягає у феноменологічному методі історії – вивчення історичних подій не через хронологічну послідовність і причинно-наслідковий зв'язок, а через особовості явищ епохи, міжпредметних зв'язках із географією, правом, релігією, менталітетом, зосередження уваги на континентальному а не на краєзнавчому матеріалі. Коротко характеризуючи значення Миколи Гоголя у викладанні та вивченні історії можна порівняти із внеском Освальда Шпенглера і Карла Ясперса. До методології вивчення історії можна віднести і аналіз художніх творів Миколи Гоголя як основу для розуміння історичних процесів і явищ які мали місце в Україні. Історичний роман «Тарас Бульба» можна поставити в один ряд із трилогією Генріха Сенкевича («Вогнем і мечем», «Потоп», «Пан Володийовський») історичних романів Олександра Дюма та інших.

Головним завданнями дискусійного зібрання було обговорити і розв'язати такі проблеми:

– Чи можна називати Миколу Гоголя істориком у сучасному розумінні цього слова?

– Чи можна вважати Миколу Гоголя засновником концепції історії Української державності?

– Чи можна використовувати висновки Миколи Гоголя як основні для досліджень в рамках спеціальних історичних дисциплін?

– На скільки історичні висновки і методологічні напрацювання Миколи Гоголя мають цінність для історичної науки?

Питання про внесок Миколи Гоголя в історичну науку залишається відкритим і дискусійним. Головним здобутком дискусійного зібрання став розгляд історичної діяльності Миколи Гоголя як альтернативний варіант сучасним концепціям української державності існування, якої не можна ігнорувати.

Валентин Кавунник, голова ІНДК, студент ІV курсу історико-юридичного факультету

Колонка "Транслятора"

Увага! Турнір перекладачів поезії продовжується! (Див. попередній випуск «ALMA MATER»). Публікуємо різні варіанти перекладів поезії «Парус» М.Ю.Лермонтова. Запрошуються студенти усіх без винятку факультетів НДУ! Переможця чекає винагорода.

Керівник студії перекладачів «Транслятор» І.Харитонов

М.Ю.Лермонтов

Парус

Белеет парус одинокий
В тумане моря голубом.
Что ищет он в стране далекой?
Что кинул он в краю родном?

Играют волны, ветер свищет,
И мачта гнется и скрипит.
Увы! Он счастья не ищет,
И не от счастья бежит!

Под ним струя светлей лазури,
Над ним луч солнца золотой,
А он, мятежный, просит бури!
Как будто в бурях есть покой!

М.Ю.Лермонтов

Парус

Одне лише вітрило мрітне
У мрінні моря маревен...
Чого блукає кругосвітнє?
Кого лишило там ген – ген?

Нахлине вітер, глиб подається,
І щоглу з свистом натяга...

Гей-гей, воно не прагне щастя.
І не від щастя одбіга!

Під ним струміння блакитнясте.
Над ним одсончин золочин.
Воно ж все рветься в поринасте.
Немов у бурях є спочин.

Переклав Павло Тичина

М.Ю.Лермонтов
Парус

Самотній парус все блукає
В блакитній моря пелені.
Що на чужині він шукає?
Що кинув в рідній стороні?

Б'ють хвилі, вітер завиває,
І щогла гнеться та скрипить.
На жаль, він щастя не шукає,
І не від щастя він біжить!

Під ним – ясніш за небо струмись,
Над ним – проміння золоте...
А він, бунтар, прохає бурі,
Неначе в бурях спокій є!

Переклала Катерина Васильченко, 2009.

М.Ю.Лермонтов
Парус

Біліс човник ген самотнім
Вітрилом в морі голубому.
Чому пливе у даль безодню?
Що він покинув там, удома?

І грають хвилі, вітер плаче,
А щогла вутла і хитка...
Ба! Не шукає він удачі,
І не від щастя утіка.

Над ним – проміння сонця сяє,
Під ним – лиш море голубе...
А він, бентежний, бур шукає,
Так, наче втішить в них себе

Переклала Катерина Завальнюк, 2009.

М.Ю.Лермонтов

Парус

Біліє парус одинокий
В тумані моря голубім.
Шукає що в краю далекім?
Що кинув він в краю своїм?

Лютують хвилі, вітер грає,
І щогла гнеться та скрипить;
Гей-гей! Не щастя він шукає,
Тай не від щастя він біжить!

Під ним ясні струмки лазурі,
Над ним – проміння золоте,
А він, бентежний, просить бурі! –
Неначе спокій в ній знайде!

Переклала Юлія Жигун, 2009.

М.Ю.Лермонтов Парус

Біліє парус самотою
У легкій синяві морській.
Шукає що далечиною?
Що кинув він в землі близькій?

А вітер свище, хвилі грають,
І щогла гнеться та скрипить...
На жаль, не щастя він шукає,
І не від щастя він біжить!

Під ним потік світліш лазурі,
Над ним проміння золоте,
Та він, бентежний, просить бурі,
Немов там спокій він знайде!

Переклала Олена Холоден, 2009.

М.Ю.Лермонтов Парус

Біліє парус одинокий
В тумані моря голубім,
Чому він лине в світ далекий?
Залишив що в краю своїм?

Гудуть вітри і хвиля грає,
І щогла гнеться і скрипить.
Гай-гай, він щастя не шукає –
І не від щастя він біжить!

Під ним блакить срібляста сяє.
Ясне проміння сонце лле.
Та він, бентежний, бурь жадає. –
Неначе спокій в бурях є!

Переклав Іван Харитонов

Марії Бровченко присвячується

Ці рядки ми, викладачі і студенти факультету культури і мистецтв НДУ імені Миколи Гоголя, присвячуємо Марії Федорівні Бровченко, яка вірою і правдою служила факультету сорок років, створила виконавську вокальну школу з плеяди своїх послідовників-педагогів, вокалістів, що співом чарують слухачів Києва, Чернігова, Одеси, Харкова, Запоріжжя, Ніжина, міст Росії, Німеччини, Італії, Франції, Польщі, США...

Звістка про смерть Марії Федорівни, заслуженої артистки України, артистки Ніжинського драматичного театру, співачки, педагога, режисера-постановника, 10 квітня приголомшила, бо не хотілося вірити, що це сталося. Адже попередні викладачі кафедри вокально-хорової майстерності обговорювали підготовку до відзначення у червні ц.р. 90-річчя улюбленого педагога і співачки. Хотілося, щоб Марія Федорівна, навіть прикута до ліжка через хворобу в останні вісім років життя, знала, що вона потрібна, шанована, не забута...

Пригадуємо зацікавлений погляд її виразних очей і в останні зустрічі, і 1999 року, коли ми разом склали сценарій бенефіс-концерту до її 80-річчя і вона давала цінні поради, діяла творчо й енергійно. Пригадуємо вислів, що старість – це не вік, це – стан душі. Правильно сказано, що щедрість має вік довгий, а щирість – найперша і найсуттєвіша ознака таланту. Це про Марію Федорівну, в якій органічно поєднувалися людські та професійні якості вимогливості і терплячості, наполегливості й унікальної інтуїції щодо голосу студента, його розвитку в напрямку досконалості, довершеності, краси. Втім, за висловом її учениці, нині провідної співачки кафедри, викладача А.Б.Хоменко, «вона рідко хвалила і це добре». Чудовим педагогом-наставником вважає М.Ф.Бровченко її учениця, колишня учасниця Золотого тріо – лауреата республіканського Конкурсу, добре знана в Ніжині, області викладач і співачка С.М.Козлова. Народна артистка України А.П.Кудлай в інтерв'ю зауважила: «Мені дуже пощастило з педагогом. У мене був дуже гарний педагог Марія Федорівна Бровченко. Вона мене вчила і, як мати підтримувала, возила прослуховуватись до Києва...». Зрештою, вона так ставилася до всіх студентів її класу, збагачувала їх творчий досвід. Як досвідчена артистка, що грала на сценах Ніжинського, Прилуцького, Закарпатського театрів, прищеплювала любов до театру, у якості режисера-постановника зі студентами класу в Університеті здійснювала вистави за творами П.І.Ніщинського («Вечорниці»), М.В.Лисенка («Наталка Полтавка»), С.Гулака-Артемівського («Запорожець за Дунаєм»). За сорок років трудової діяльності разом зі студентами дала більше 500 концертів у Ніжині, області...

Світла пам'ять Вам, наша улюблена Маріє Федорівно, вічна слава і царство небесне.

Колектив факультету культури і мистецтв НДУ імені Миколи

Гоголь і театр

На невеликій сцені другого поверху Гімназії вищих наук князя Безбородька гімназисти любили іноді грати на свята комічні і драматичні п'єси. Гоголь і Прокопович – задушевні між собою приятелі – особливо турбувалися про це і влаштовували спектаклі. Грали п'єси і готові, писали і самі ліцеїсти. Гоголь і Прокопович були головними авторами і виконавцями п'єс. Гоголь любив переважно комічні п'єси і брав ролі старих, а Прокопович – трагічні. Ось одного разу написали вони п'єсу із малоросійського побуту, в якій німу роль старого-малороса взявся зіграти Гоголь. Розучили ролі і зробили кілька репетицій. Настав вечір спектаклю, на який з'їхалися багато рідних ліцеїстів і сторонніх. П'єса складалася з двох дій; перша дія пройшла вдало, але Гоголь у ній не з'являвся, а повинен був з'явитися в другій. Публіка тоді ще не знала Гоголя, але ми добре знали і з нетерпінням чекали виходу його на сцену. У другій дії представлена на сцені проста малоросійська хата і кілька голих дерев, в даліні річка і пожовклий очерет. Біля хати стоїть лавка; на сцені нікого немає.

Ось з'являється старезний дід в простому кожусі, у баранячій шапці і намащених чоботах. Спираючись на палицю, він ледве пересувається, доходить, кречучи до лавки і сідає. Сидить, тремтить, кречче, хіхікає і кашляє; та врешті захихотав і закашляв таким задушливим і сиплим старечим кашлем, з неочікуваним додаванням, що вся публіка вибухнула нестримним сміхом... А старий спокійнісінько піднявся з лавки і поплівся зі сцени, знесиливши всіх від сміху...

З цього вечора публіка познайомилася і зацікавилася з Гоголем як чудовим коміком.

Із спогадів Т.Г.Пащенко «Риси із життя Гоголя», сучасника Гоголя